

ЕКОЛОГІЧНИЙ АУДИТ ВОДОГОСПОДАРСЬКИХ СИСТЕМ РЕГІОНУ ЯК НЕОБХІДНА ПЕРЕДУМОВА РЕСУРСО-ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ

Галушкіна Т.П. д.е.н., професор, Савченко В.В.

Інститут проблем ринку та економіко-екологічних досліджень НАН України, м. Одеса

За рівнем раціонального використання водних ресурсів та якості води, включаючи і наявність очисних споруд, Україна за даними ЮНЕСКО серед 122 країн світу посідає 95 місце. Таким чином, можна констатувати, що водні ресурси України достатньо обмежені.

За роки незалежності в Україні сформовано державну політику у галузі використання і охорони вод та відтворення водних ресурсів, створено законодавчу та нормативно-методичну базу, розроблено і впроваджено економічний механізм водокористування, прийнято низку відповідних державних програм, створено систему спеціально уповноважених органів виконавчої влади.

При цьому суттєвого покращення якості водних ресурсів в усіх річкових басейнах України, на жаль, не відбулося. Україна успадкувала деформовану структуру промислового виробництва з високою питомою вагою водоємних, екологічно небезпечних виробництв чорної металургії, енергетики, важкого машинобудування, зрошувального землеробства [1].

За 1991-2010 роки деформації в цьому напрямі лише поглибилися.

За оцінками експертів, витрати свіжої води в Україні на одиницю виробленої продукції значно перевищують аналогічні показники у розвинутих країнах Європи: Франції - в 2,5 рази, ФРН - в 4,3, Великобританії та Швеції - в 4,2 рази. Між тим вода більшості водних об'єктів України за станом хімічного і бактеріального забруднення класифікується як забруднена і брудна (IV-V класу якості), тобто для багатьох екосистем властиві елементи екологічного та метаболічного регресу. Із усієї кількості річкових басейнів України 8% знаходяться у доброму стані, 9% - у задовільному, 40% - у поганому, 26% у дуже поганому і 17% - у катастрофічному [2]. Тобто, понад 80 % поверхневих водних об'єктів перебувають у стані, який можна назвати критичним.

Таким чином, в Україні склалася ситуація, за якою практично всі поверхневі, а в окремих регіонах і підземні води за рівнем забруднення не відповідають вимогам санітарного законодавства на джерела водопостачання. В той же час наявні очисні споруди, технології очистки та знезаражування питної води не спроможні очистити її до рівня показників безпеки.

В рішенні Рад національної безпеки і оборони України «Про стан безпеки водних ресурсів держави та забезпечення населення якісною питною водою в населених пунктах України» (Рішення введено в дію Указом Президента N 221/2009 від 06.04.2009) відзначається недосконалість діючої системи державного регулювання і контролю щодо діяльності органів виконавчої влади по забезпеченню безпеки водних ресурсів та якості питної води в населених пунктах України. В цьому ж документі констатується, що:

➤ внаслідок поступового виснаження і забруднення джерел прісної води, незадовільного технічного стану та зношеності систем водопостачання і водовідведення, застосування застарілих технологій водопідготовки знижується якість питної води, підвищуються ризики виникнення надзвичайних ситуацій техногенного та епідемічного характеру.

➤ недостатньо ефективною є система моніторингу у сфері питного водопостачання;

➤ недосконалою є нормативно-правова база у сфері забезпечення безпечного стану водних ресурсів та якості питної води;

➤ міжвідомча координація і фінансове забезпечення реалізації державних цільових програм, заходи яких спрямовані на поліпшення якості водних ресурсів та питної води, здійснюється на низькому рівні;

критичними залишаються технічний стан основних фондів підприємств централізованого водопостачання і водовідведення, технічний та санітарний стан децентралізованих об'єктів водопостачання, недосконалими є технології підготовки питної води.

Тому в сучасних умовах достатньо актуальним є оцінка рівня та якості водозабезпечення, в тому числі в розрізі регіонів. Вагомим, але поки що не задіяним інструментом водогосподарської практики та прийняття екологоорієнтованих рішень, є впровадження процедур екологічного аудиту водогосподарських систем. Його використання дозволить підвищити не лише рівень якісного водопостачання та водовідведення, а й забезпечити стратегічні інтереси країни в сфері забезпечення екологічної безпеки.

Фактично в даний час Україна "з'їдає" свої системи водопостачання та водовідведення, ледве забезпечуючи їх коштами тільки на функціонування (реагенти, електроенергія тощо) та усунення аварій, кількість яких на водопровідних мережах на порядок вищий ніж у країнах Європи.

Забезпечити вирішення цих питань можливо лише через трансформацію законодавчої бази щодо запровадження обов'язкових процедур екологічного аудиту водогосподарських систем як об'єктів підвищеної небезпеки та налагодження відповідної координації між Держводгоспом, МЖКГ та Мінприроди України.

Впровадження системи екоаудиту в Україні це лише один зріз тих еколого-економічних зрушень, що необхідно здійснити на шляху до всебічного розвитку та процвітання нашої держави. Проте загальний вигравш залежить від розумного та виваженого підходу до кожної складової успіху. Тому правові і нормативні акти, що приймаються сьогодні у сфері природокористування, зокрема щодо поширення процедур екологічного аудиту, разом з їх провадженням у повсякденну водогосподарську практику повинні стати запорукою виходу країни з еколого-економічної кризи.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» від 21 грудня 2010 року N 2818-VI – [Електронний ресурс] Адреса доступу до сторінки – rada.gov.ua
1. Національна доповідь про якість питної води та стан питного водопостачання в Україні у 2008 році Міністерство з питань Житлово-комунального господарства, Київ 2009, 503с.